

Financuar nga
Bashkimi Evropian

RRITJA E NARATIVAVE ANTI-GJINORE NË KOSOVË

Ideologjitë e së Djathtës Ekstreme, Dhuna Digjitale dhe
Kërcënimet ndaj të Drejtave të Grave

RRITJA E NARATIVAVE ANTI-GJINORE NË KOSOVË

Ideologjitë e së Djathtës Ekstreme, Dhuna Digjitale dhe Kërcënimet ndaj të Drejtave të Grave

IMPLEMENTUAR NGA:

© Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS)

AUTORË:

Adelina Hasani

Është studiuese dhe publiciste. Ajo ka diplomuar në Fakultetin e Shkencave Politike në Universitetin e Ankarasë. Masterin në të drejtat e njeriut dhe demokracinë në Evropën Juglindore e ka fituar në Universitetin e Sarajevës dhe Universitetin e Bolonjës (ERMA). Doktoraturën në marrëdhënie ndërkombëtare e ka përfunduar në Universitetin e Ankarasë me disertacionin me titull “Transformimi i politikës së sigurisë së Federatës Ruse: shtetet e ish-Jugosllavisë”. Adelina është autore e disa botieve dhe ka mbajtur prezantime akademike për çështjet gjinore, nacionalizmin në vendet e ish-Jugosllavisë dhe politikën e jashtme ruse. Kohëve të fundit ajo ka shërbyer edhe si këshilltare e jashtme në Ministrinë e Punëve të Jashtme gjatë përpjekjeve të Kosovës për anëtarësim në Këshillin e Evropës.

Jon Limaj

Jon Limaj i është bashkuar Qendrës Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS) në qershor të vitit 2023 si Hulumtues i ri dhe Zyrtar i projekteve, duke kontribuar në hulumtime dhe zbatim projektesh në fusha që lidhen me sigurinë, qeverisjen dhe kërcënimet në zhvillim. Ai ka përfunduar studimet Bachelor në Shkenca Kompjuterike dhe Inxhinieri në Universitetin për Biznes dhe Teknologji.

Para se t'i bashkohej QKSS, Joni ka fituar përvije profesionale si praktikant në fushën e aksesit në treg në kuadër të projektit USAID Compete, ku ka realizuar kërkime tregu dhe ka analizuar trendet e industrisë dhe sjelljen e konsumatoreve në sektore të rëndësishme të orientuar nga eksporti, si Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit, Përpunimi i Drurit dhe Përpunimi i Ushqimit.

Ai ka shërbyer gjithashtu si Koordinator Programi në Logic Plus, ku ka luajtur rol kyç në planifikimin dhe koordinimin e aktiviteteve, si dhe në mbledhjen dhe analizimin e të dhënave dhe materialeve hulumtuese.

Tabela e përmbajtjes

GJETJET KRYESORE	4
HYRJE	5
METODOLOGJIA	7
I. PËRHAPJA E IDEOLOGJISË GJINORE (NARRATIVE ANTI-GJINORE) NË KOSOVË	8
II. DHUNA E NDIHMUAR NGA TEKNOLOGJIA SI MJET I IDEOLOGJISË ANTI-GJINORE	11
Rast studimor: Rasti "AlbKings"	12
III. MANGËSITË LIGJORE DHE INSTITUCIONALE TË KOSOVËS NË TRAJTIMIN E DHUNËS DIGJITALE ANTI-GJINORE	14
KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME	17
REKOMANDIMET	18

Gjetjet kryesore

- > Ideologjia anti-gjinore në Kosovë nuk operon përmes një lëvizjeje të organizuar formalisht, por është e përhapur gjerësisht përmes aktorëve individualë, diskursit politik, narativave fetare dhe rrjeteve digjitale. Këto narativa pasqyrojnë nga afër ideologjitë transnacionale të së djathtës ekstreme dhe ato anti-gjinore të pranishme në mbarë Evropën dhe Ballkanin Perëndimor, duke i përshtatur ato me kontekstin e pasluftës në Kosovë, pasigurinë sociale dhe kornizat nacionaliste. Barazia gjinore, feminizmi, të drejtat e komunitetit LGBTIQ+ dhe të drejtat e reproduktimit paraqiten si kërcënime të jashtme të imponuara nga "Perëndimi", duke mundësuar panik moral dhe rezistencë ndaj reformave demokratike.
- > Gjinia dhe familja janë fushëbeteja qendrore simbolike përmes të cilave artikulojnë ideologjitë etno-nacionaliste dhe ato të krahut të ekstremit të djathtë. "Familja tradicionale" konstruktohet si themeli i mbijetesës kombëtare, ndërsa devijimet nga rolet gjinore heteronormative portretizohen si rreziqe ekzistenciale për identitetin shqiptar, moralin dhe vazhdimësinë demografike. Debatet parlamentare mbi Kodin Civil dhe të drejtat riprodiktive tregojnë se si reformat ligjore riformulohen si sulme ndaj vetë kombit, duke ndërlidhë barazinë gjinore me narativat e tradhtisë kombëtare, pastërtisë racore dhe dhunës historike.
- > Gratë në jetën publike dhe politike, aktivistet feministe, gazetaret, gratë e pamartuara dhe individët LGBTIQ+ janë objektivat kryesorë të narativave anti-gjinore. Këto grupe i nënshtrohen në mënyrë sistematike delegjitimitimit, dehumanizimit dhe ngacmimit përmes gjuhës mizogjene, homofobike dhe transfobike. Gjuha e urrejtjes me bazë gjinore funksionon jo vetëm si abuzim personal, por si një mekanizëm për mbikëqyrjen e kufijve moralë dhe kombëtarë, duke dekurajuar pjesëmarrjen e grave në jetën publike dhe duke përforcuar normat patriarkale.
- > Dhuna ndaj grave dhe vajzave e ndërmjetësuar nga teknologjia është një mjet kyç operativ i ideologjisë anti-gjinore në Kosovë. Ngacmimi kibernetik, dezinformimi, deepfakes, doxingu dhe shpërndarja e paautorizuar e imazheve intime përdoren gjerësisht për të frikësuar, heshtur dhe diskredituar gratë dhe mbrojtësit e të drejtave gjinore. Këto praktika e shndërrojnë kundërshtimin ideologjik ndaj barazisë gjinore në dëm të përditshëm përmes teknologjisë digjitale, duke përforcuar pabarazitë ekzistuese jashtë rrjetit dhe duke paraqitur rreziqe serioze për sigurinë, shëndetin mendor dhe sigurinë ekonomike të grave.
- > Rasti AlbKings ilustron shtrirjen, koordinimin dhe ashpërsinë e dhunës digjitale me bazë gjinore në Kosovë. Shpërndarja masive e përmbajtjes intime paautorizim, targetimi i gazetareve dhe dëmi vijues psikologjik e social ndaj viktimave, nxori në pah zbrazëtira të mëdha në reagimin institucional. Niveli i butë i vendimeve gjyqësore dëshmoi më tej dështimin e kornizave ekzistuese ligjore për të njohur, hetuar dhe sanksionuar në mënyrë adekuate dhunën me bazë gjinore të ndërmjetësuar nga teknologjia.
- > Reagimet institucionale mbeten të buta për shkak të vullnetit të kufizuar politik, mungesës së kornizave ligjore të ndjeshme ndaj gjinisë dhe kapaciteteve të pamjaftueshme teknike. Narativat anti-gjinore dhe dhuna online me bazë gjinore shpesh trajtohen si incidente të izoluara ose si çështje civile, në vend se të trajtohen si manifestime të ndërlidhura të ideologjive të së djathtës ekstreme, patriarkale dhe përjashtuese. Mungesa e dispozitave specifike penale që adresojnë dhunën kibernetike me bazë gjinore, e kombinuar me koordinimin e dobët ndërinstitutional, mundëson normalizimin e vazhdueshëm të mizogjinisë dhe minon mbrojtjen për gratë dhe grupet e marginalizuara.

Hyrje

Ideologjia gjinore konsiderohet si një nga shtyllat që kontribuon në rritjen e ekstremizmit të krahut të djathtë. Ekstremizmi i krahut të djathtë, një shqetësim në rritje anëmbanë Evropës, karakterizohet nga autoritarizmi, ideologjitë antidemokratike dhe nacionalizmi përjashtues. Kjo lëvizje minon demokracinë, promovon urrejtje ndaj të huajve dhe targeton gratë, individët e komunitetit LGBTIQ+ dhe grupet minoritare. Në Kosovë, përpjekjet për të adresuar ekstremizmin janë fokusuar kryesisht në ekstremizmin fetar, duke e lënë ekstremizmin e krahut të djathtë relativisht të paeksploruar. Megjithatë, ndërsa tendenca të reja po shfaqen, është gjithnjë e më e rëndësishme që ky fenomen të shqyrtohet brenda kontekstit unik social dhe historik të Kosovës. Barazia gjinore është bërë temë qendrore në diskursin ideologjik të krahut të së djathtës ekstreme. Aktivistët e barazisë gjinore, gratë dhe studiuesit që punojnë në këtë fushë janë shpesh objektiva të sulmeve dhe portretizohen si kërcënim për kombin. Siç shpjegon Butler, çështja gjinore paraqitet jo vetëm si një kërcënim për fëmijët, sigurinë kombëtare, martesën heteroseksuale dhe familjen normative, por edhe si pjesë e një komploti të pretenduar nga elitat për t'u imponuar vlerat e tyre kulturore 'njerëzve të thjeshtë'. Për më tepër, targetimi i pakicave seksuale dhe gjinore si 'të rrezikshme' për shoqërinë, me qëllim për t'u mohuar të drejtat dhe mbrojtjet themelore, e lidh ideologjitë anti-gjinore me mendimin fashist. Kjo thekson më tej lidhjen e ngushtë midis ideologjisë gjinore dhe nacionalizmit etnik.¹

Në vitet e fundit, janë rritur shqetësimet lidhur me potencialin për ekstremizëm të dhunshëm të krahut të djathtë ekstrem në Ballkanin Perëndimor, përfshirë Shqipërinë, Bosnjë dhe Hercegovinën (BeH), Kosovën, Malin e Zi, Maqedoninë e Veriut dhe Serbinë. Rajoni historikisht është perceptuar si politikisht i paqëndrueshëm, me një trashëgimi dhune të rrënjësuar në ideologjitë dhe veprimet

politike të krahut të djathtë ekstrem.² Përgjatë viteve, ideologjitë gjinore kanë shënuar rritje në vendet e Ballkanit Perëndimor, gjë që ka qenë gjithashtu ngushtësisht e lidhur me nacionalizmin etnik. Këto lëvizje e portretizojnë 'ideologjinë gjinore' si një kërcënim ekzistencial për vlerat tradicionale, identitetin kombëtar dhe stabilitetin social, dhe e përdorin këtë për të nxitur një agjendë më të gjerë që kufizon të drejtat e njeriut dhe dobëson normat demokratike.³ Rritja e lëvizjeve anti-gjinore në Ballkanin Perëndimor nuk është një fenomen i izoluar; ato janë pjesë e një rrjeti më të gjerë transnacional që rreshtohet në mënyrë strategjike me aktorët politikë të së djathtës ekstreme, institucionet fetare konservatore dhe regjimet populiste anëmbanë Evropës. Ajo që është e përbashkët për të gjitha këto lëvizje anti-gjinore në rritje në Evropë, është se ato udhëhiqen nga dëshira e madhe për të rivendosur «ëndrrën e rendit patriarkal», aty ku babai është baba, dhe gratë, të konceptuara si persona të gjinisë femërore nga lindja, rimarrin pozicionin e tyre «natyror» dhe moral brenda shtëpisë.⁴

Anëmbanë Evropës, termi 'ideologji gjinore' është bërë një koncept qendror që përdoret për të kundërshtuar idetë që perceptohen si ideologjike, siç janë barazia gjinore, aborti, edukimi seksual, të drejtat riproduese dhe të drejtat e komunitetit LGBTIQ+.⁵ Mobilizimet anti-gjinore marrin forma të ndryshme, nga kundërshtimi i martesave të së njëjtës gjini deri te protestat kundër abortit. Megjithatë, ato shpesh konvergjojnë rreth idesë së 'kërcënimit ndaj familjes' dhe nevojës për ta mbrojtur atë. Familja që ato kërkojnë të mbrojnë është ekskluzivisht një njësi heteroseksuale, heteronormative, e përbërë nga një nënë dhe një baba (të martuar) dhe fëmijët, pra një 'familje tradicionale'. Kjo 'familje e kompletuar' portretizohet si mjedisi i vetëm 'i shëndetshëm' për rritjen e fëmijëve. Rrjedhimisht, mbrojtja e kësaj familjeje barazohet me ruajtjen e fëmijëve, rikthimin e

1 Judith Butler, Kush ka frikë nga gjinia?, Penguin, Mbretëria e Bashkuar, 2024, f. 4-8.

2 Mirza Buljubasic, Ekstremizmi i dhunshëm i krahut të djathtë në Ballkanin Perëndimor: Një përmbledhje e sfidave specifike të vendit në parandalimin/luftimin e ekstremizmit të dhunshëm, Komisioni Evropian, 2022.

3 Angel Dimitrievski, Lëvizjet anti-gjinore si kërcënim për demokracinë në Ballkanin Perëndimor, GMA, <https://www.gmfus.org/sites/default/files/2025-06/The%20Anti%20Gender%20Movement%20as%20a%20Threat%20to%20Democracy%20in%20the%20Western%20Balkans.pdf>

4 Judith Butler, Kush ka frikë nga gjinia?, Penguin, Mbretëria e Bashkuar, 2024, f. 14.

5 Fushatat Anti-Gjinore në Evropë: Mobilizimi Kundër Barazisë, Red. Roman Kuhar dhe David Paternotte, Rowman dhe Littlefield, Nju Jork, Londër, 2017.

modeleve tradicionale familjare dhe rezistencën ndaj kërcënimeve të perceptuara, siç janë trendet socio-ekonomike dhe demografike, divorcet, ndryshimet në rolet 'natyrore' gjinore ose të drejtat LGBTIQ+.⁶

Ndonëse idetë anti-gjinore kanë një histori të gjatë, zgjerimi i rrjetit të internetit ka krijuar hapësira të reja në të cilat këto koncepte kanë pësuar mutacion dhe janë përhapur gjerësisht. Feministët shpesh paraqiten nga grupet anti-gjinore si kundërshtarë kryesorë, të akuzuara për minimin e normave shoqërore konservatore. Shpeshherë maskuliniteti paraqitet si një koncept në krizë dhe patriarkati pozicionohet si zgjidhje ndaj kësaj pasigurie të perceptuar gjinore. Brenda këtij diskursi, familja tradicionale shërben si një pikë mbështetëse për rivendosjen e maskulinitetit, ku feja luan një rol legjitimues. Ndonëse thirrja në strukturat tradicionale familjare qëndron në bërthamën e lëvizjeve kundër gjinisë, ato gjithashtu mobilizohen rreth rrëfimeve mbi viktimizimin mashkullor, si reagim kundër pavarësisë dhe të drejtave të grave, ashtu edhe ndaj sfidave më të gjera ndaj supremacisë mashkullore.

Megjithëse lëvizja anti-gjinore nuk është gjurmuar formalisht në Kosovë, narativa e saj është e përqaftuar dhe e qarkulluar gjerësisht mes individëve, veçanërisht në mediat sociale, ku është manifestuar kryesisht si gjuhë e urrejtjes që targeton gratë në sferën politike dhe publike. Siç do të diskutohet, kjo narativë u shfaq dhe u kristalizua më tej si përgjigje ndaj nenit të Kodit Civil për bashkëjetesat e gjinisë së njëjtë. Ajo është manifestuar si një zmbarsje tradicionaliste ndaj barazisë gjinore, e ushqyer nga nacionalizmi dhe feja, duke sfiduar të drejtat e grave, të drejtat e komunitetit LGBTIQ+ dhe shëndetin riprodiktiv përmes dezinformimit, retorikës politike dhe presioneve kulturore që përforcojnë stereotipet dhe normat patriarkale, duke krijuar një rrezik për regres shoqëror përkundër kornizave ligjore

për barazi. Narativat anti-gjinore në Kosovë e portretizojnë rrejtshëm barazinë gjinore si një imponim perëndimor, me qëllim ri-traditionalizimin e shoqërisë, duke e lidhur shpesh atë me hipermashkulloritetin dhe rezistencën ndaj përparimeve në të drejtat gjinore dhe edukimin seksual, por gjithashtu duke paraqitur një kërcënim për sigurinë dhe mirëqenien e grave. Këto narativa përdorin dezinformimin dhe frikën për të polarizuar opinionin publik. Ato lidhin qëllimisht konceptet e diversitetit gjinor dhe të drejtave të komunitetit LGBTIQ+ me keqinformime rreth "shkatërrimit të familjes tradicionale."⁷

Ndonëse Kosova nuk ka një grup apo lëvizje anti-gjinore të organizuar formalisht, narativat anti-gjinore janë të ngulitura në gjuhën e urrejtjes që targeton gratë dhe në forma të ndryshme të dhunës me bazë gjinore (GBV), veçanërisht në platformat online. Këto praktika funksionojnë si mjete që përdoren zakonisht nga aktorët anti-gjinorë. Dhuna online me bazë gjinore përforcon normat patriarkale, mbikëqyrë kufijtë gjinorë dhe mobilizon kundërshtimin politik ose shoqëror ndaj barazisë gjinore.

Ky raport e vendos online dhunën me bazë gjinore (online GBV) brenda rrjeteve më të gjera anti-gjinore, ideologjive të krahut të së djathtës ekstreme dhe lëvizjeve transnacionale që targetojnë qëllimisht gratë, individët LGBTIQ+ dhe aktivistët. Ndërsa narativat anti-gjinore shpesh e paraqesin feminizmin, të drejtat LGBTIQ+ dhe të drejtat riprodiktive si 'kërcënime' ndaj vlerave tradicionale, online dhuna me bazë gjinore i bën këto narativa operative në hapësirat digjitale të përditshme. Ideologjitë gjinore shpërndahen online përmes taktikave të tilla si deepfakes, ndarja e paautorizuar e imazheve intime, doxingut dhe përndjekja kibernetike, të cilat përdoren për të frikësuar, diskredituar ose heshtur individët e targetuar.

6 Adelina Hasani, Luftimi i Ekstremizmit në Kosovë: Tendencat, Sfidat dhe Kundërveprimet, Sbunker, 2025, https://ex-sbunker.org/wp-content/uploads/2025/01/Sbunker-Report-Anglisht_28.01.2025.pdf

7 Ibid.

Metodologjia

Ky raport shqyrton shkaqet, format, narrativat dhe ndikimet e diskursit antigjinor dhe gjuhës së urrejtjes, me fokus të veçantë tek gratë dhe gazetaret, si dhe rreziqet që ato përballen për sigurinë dhe mirëqenien e tyre. Hulumtimi bazohet në dhjetë intervista të thelluara me gazetarë, ekspertë të sigurisë dhe të drejtave të njeriut, përfaqësues të bashkësisë ndërkombëtare në Kosovë dhe Avokatin e Popullit. Për më tepër, janë mbajtur fokus grupe me pjesëtarë të Policisë së Kosovës për të shqyrtuar perceptimet mbi narrativat antigjinore dhe kërcënimet me bazë gjinore brenda institucioneve të sigurisë, si dhe për të vlerësuar mekanizmat ekzistues parandalues.

I. Përhapja e ideologjisë gjinore (narrativave anti-gjinore) në Kosovë

Gjuha e urrejtjes ka targetuar në mënyrë të vazhdueshme gratë në politikë dhe në jetën publike në Kosovë, duke përfshirë politikanet, aktivistet dhe gazetaret. Megjithatë, vitet e fundit, përhapja e narrativave anti-gjinore dhe e diskursit të ashtuquajtur ‘ideologji gjinore’ është intensifikuar. Në shumë raste, këto narativa janë të lidhura me ideologjitë ekstremiste të krahut të së djathtës ekstreme, të cilat e paraqesin barazinë gjinore dhe reformat progresive si kërcënime ndaj vlerave ‘tradicionale’.⁸

Gjuha e urrejtjes është e përhapur gjerësisht në mediat sociale, veçanërisht kundër grave në role publike, dhe shpesh merr formë të tilla si ngacmimi, dezinformimi dhe deepfakes. Megjithatë, lëvizjet anti-gjinore dallojnë nga kjo gjuhë në mënyrë të rëndësishme, pasi ato prirën të jenë më të strukturuar, të udhëhequra ideologjikisht dhe transnacionale, duke vepruar përtej konteksteve lokale, ndërkohë që i përshtatin narativat e tyre me mjediset specifike kombëtare. Siç ka vërejtur Judith Butler, këto lëvizje shpesh marrin mbështetje financiare dhe organizative nga aktorë të krahut të së djathtës ekstreme ose organizata fetare me elemente radikale. Edhe kur iniciativat nuk financohen drejtpërdrejt nga rrjetet transnacionale fetare apo të krahut të së djathtës ekstreme, ato shpesh riprodhojnë diskurse të ngjashme dhe demonstrojnë një shkallë të lartë koordinimi.

Gjetjet nga ky studim, të mbështetura nga hulumtimet ekzistuese, tregojnë se ndonëse Kosovës i mungon një lëvizje anti-gjinore e konsoliduar, modelet dhe taktikat e lidhura me lëvizje të tilla janë gjithnjë e më të dukshme në nivel individual, veçanërisht përmes platformave online. Këto narativa shpërndahen përmes gjuhës së urrejtjes që targetojnë gratë dhe shpesh shoqërohen me armiqësi ndaj

aktivistëve feministë dhe queer. intervistuarit gjithashtu vunë në dukje faktorët specifikë të kontekstit që mundësojnë që narativa e ‘kërcënimit ndaj familjes’ të gjejë jehonë në Kosovë, duke treguar një kombinim të pasigurisë sociale të vazhdueshme, paqëndrueshmërisë ekonomik dhe kontekstit të pasluftës në vend.

Zëvendës Avokatja e Popullit, Majlinda Sinani Lulaj, shpjegoi më tej se krizat e dezinformimit me dimension gjinor shpesh paraqiten si panik moral, duke vërejtur se ‘çështjet që lidhen me gjininë shpesh paraqiten në mënyra që nxisin frikë në shoqëri dhe thjeshtojnë tejskajshmërisht debatet komplekse socio-ligjore’. Kur barazia gjinore portretizohet si një kërcënim për familjen, ajo mund të kornizohet lehtësisht si një ndikim i jashtëm, i përshkruar shpesh si diçka që vjen ‘nga Perëndimi’, që minon kohezionin social dhe, përfundimisht, vetë kombin.⁹

Aktivistet feministe, studiuesit e çështjeve gjinore, gratë e pamartuara dhe komuniteti LGBTIQ+ kanë qenë objektivat kryesorë të targetuar të grupeve anti-gjinore. Gratë e pamartuara shpesh etiketohen me terma përçmues dhe ekziston një frikë e përhapur nga ‘shkatërrimi i familjes tradicionale’, gjë që është ngushtësisht e lidhur me ruajtjen e dominimit mashkullor dhe të roleve tradicionale gjinore.¹⁰ “ Epitetet kryesore ofenduese të drejtuara ndaj grave përfshijnë terma si ‘lopë’, ‘kurva’ dhe ‘prostituta’. Për komunitetin LGBTIQ+, fyerjet shpesh përfshijnë terma si ‘psikopatë’, ‘të degjeneruar’, ‘të çmendur’ dhe ‘pedofilë’¹¹. Këto narativa anti-gjinore, veçanërisht ato që shënjestrojnë komunitetin LGBTIQ+, janë të përhapura gjerësisht në të gjitha platformat e mediave sociale. Në disa raste, vetë feminizmi paraqitet në mënyrë të shtrembëruar si promovues i lakuriqësisë ose inkurajon gratë që të mos martohen, ndërsa gratë feministe sulmohen

8 Intervistë me Vlora Tuzi Nushi, drejtuese e Zyrës së UN Women në Kosovë, intervistuar nga autorët, nëntor 2025.

9 Intervistë me Majlinda Sinani Lulaj, zëvendësavokate e popullit të Republikës së Kosovës, tetor 2025.

10 Ibid.

11 Media Diversity Institute dhe Kosovo 2.0, Raporti i Monitorimit të Gjuhës së Urrejtjes në Kosovë, https://www.reportingdiversity.org/wp-content/uploads/2022/07/MRHS_Kosovo.pdf

publikisht si 'ekstreme' ose 'të rrezikshme'. Organizatat që avokojnë për të drejtat e grave dhe të komunitetit LGBTQ+ etiketohen shpesh si 'oportuniste' ose 'të financuara nga të huajt' për të delegitimuar punën e tyre, shoqëruar me narativa se barazia gjinore po 'shkatërron familjen dhe kombin'.¹²

Narativa anti-gjinore mori hov gjatë debateve për Projekt-Kodin Civil dhe Projektligjin për Shëndetin Riprodhues dhe Fertilizimin e Asistuar Mjekësor. Projekt-Kodi Civil lejon bashkimet civile të regjistruara mes personave të të njëjtit seks, gjë që nxiti një reagim të shpejtë nga krerët fetarë, të cilët lëshuan një deklaratë të përbashkët kundër këtij propozimi. Udhëheqësit nga komunitete të ndryshme fetare, përfshirë përfaqësuesit myslimanë, hebrej, evangjelistë dhe katolikë, e arsyetuan kundërshtimin e tyre duke cituar vlerat fetare, kulturore dhe tradicionale, duke vënë theksin te ruajtja e 'vlerave familjare' dhe mbrojtja e përkufizimit tradicional të martesës.¹³

Kjo narativë anti-gjinore gjeti jehonë edhe brenda Kuvendit të Kosovës, ku disa deputetë kundërshtuan hapur njohjen e bashkëjetesave civile mes seksit të njëjtë. Shumë prej tyre i barazojnë gabimisht bashkëjetesat civile me martesën mes seksit të njëjtë, përkundër dallimit juridik. Në bërthamën e këtyre narativave anti-gjinore qëndron vetë-perceptimi si mbrojtës të familjes 'normale' dhe 'tradicionale'. Për shembull, deputeti Mërgim Lushtaku kundërshtoi publikisht si Kodin Civil, ashtu edhe bashkëjetesat e seksit të njëjtë, duke argumentuar se 'sipas natyrës, martesë është një institucion heteroseksual' dhe se njohja e martesave të seksit të njëjtë minon lidhjen midis martesës dhe reproduktimit.¹⁴ Në mënyrë të ngjashme, Duda Balje, atëherë kryetare e Komisionit Parlamentar për të Drejtat e Njeriut, kundërshtoi martesën mes seksit të njëjtë mbi baza fetare, duke e kornizuar qëndrimin e saj si opinion personal, ndonëse roli i saj institucional i dha atij një ndikim më të madh. Si përgjigje, Nisma e të Rinjve për të Drejtat e Njeriut (YIHR) dorëzoi një kërkesë publike te Kryetari i Kuvendit, duke kërkuar shkarkimin e Duda Baljes dhe Labinotë Demi-Murtezit për retorikën e tyre diskriminuese.

Diskutimet rreth Projektligjit për Shëndetin Riprodhues dhe Fertilizimin e Asistuar Mjekësor u ndeshën me një rezistencë të fortë, duke zbuluar se si ideologjia anti-gjinore është ndërthurur me diskursin etno-nacionalist në Kosovë. Propozimet për t'u lejuar grave të pamartuara qasjen në IVF dhe për të zgjeruar shërbimet riprodhuese përmes spitaleve publike u kornizuan nga kundërshtarët si kërcënime ekzistenciale ndaj 'familjes tradicionale', shoqëruar shpesh me pretendime raciste, alarmuese dhe mashtruese. Këto narativa e pozicionuan autonominë riprodhuese jo si një çështje të shëndetit apo të drejtave, por si një devijim nga një rend i imagjinuar moral dhe kombëtar. Kjo zbrapsje u institucionalizua më tej kur dy deputetë nga Lëvizja Vetëvendosje u larguan për të formuar një parti të re politike, e cila kundërshtoi në mënyrë eksplicite dispozitat e Kodit Civil për bashkëjetesat e seksit të njëjtë, si dhe Projektligjin për Shëndetin Riprodhues dhe Fertilizimin e Asistuar Mjekësor. Nga vetë ambientet brenda Parlamentit, këta aktorë promovuan në mënyrë aktive narativa anti-gjinore, kundërshtuan iniciativat për të drejtat civile dhe reproduktuese, dhe u përpoqën ta portretizonin Vetëvendosjen si një kërcënim për 'traditën' dhe 'familjen normale'. Duke vepruar kështu, ata e mobilizuan gjininë si një fushëbetëje simbolike përmes së cilës mund të artikulohejshin ankthet më të gjera rreth ndryshimit shoqëror, identitetit kombëtar dhe autoritetit moral. Ky përshkallëzim përkoji me konsolidimin e një force politike konservatore që përfitoi nga rritja e ndjenjave të krahut të së djathtës ekstreme dhe anti-gjinore gjatë zgjedhjeve kombëtare të vitit 2024 në Kosovë, nën flamurin e 'Koalicionit për Familjen'. Duke mobilizuar votuesit rreth mbrojtjes së familjes heteronormative, Koalicioni normalizoi retorikën përjashtuese dhe kontribuoi në një mjedis politik gjithnjë e më të hapur ndaj ekstremizmit të krahut të së djathtës ekstreme. Martesa mes seksit të njëjtë u ndërtua si një kërcënim qendror, me thirrje elektorale që u kërkonin njerëzve në mënyrë eksplicite të mbështesnin kandidatët që zotoheshin ta kundërshtonin atë.¹⁵ Siç argumenton Judith Butler, gjinia në kontekste të tilla funksionon si një skenë psikosociale, një mënyrë publike e të ëndërruarit përmes së cilës projektohen fantazitë

12 Intervistë me Latra Demaçin, Hulumtuese në Rrjetin e Grave të Kosovës, intervistuar nga autorët, tetor 2025..

13 Europa e Lire, 'Religious communities against redefining marriages' (Bashkëjetesat fetare kundër 'ripërkufizimit të martesës') Shkurt 2022, <https://www.evropaelire.org/a/projekt-kodi-civil-martesa-e-gjinise-se-njejte-/31718770.html>

14 Aulone Kadriu, Dje në Kuvend jehoi fashizmi, Kosovo 2.0, 2020, <https://kosovotwopointzero.com/en/yesterday-fascism-echoed-in-the-parliament>

15 Intervistë me Eman Rrahmanin, Fol Drejtë, <https://www.facebook.com/gazetafoldrejt/videos/levizja-per-familjen-koalicion-vetem-per-keto-zgjedhje-apo-projekt-afatgjate/2324251894610741/>

kolektive. E kaluara që ithtarët anti-gjinorë kërkojnë të 'rikthejnë' është më pak një realitet historik sesa një rend shoqëror i imagjinuar, i rrënjësuar në autoritetin patriarkal, hierarkitë e ngurta gjinore dhe homogjenitetin etnik. Në Kosovë, traditat kulturore dhe normat shoqërore që theksojnë strukturat familjare heteronormative dhe rolet gjinore qartësisht të ndara, ofrojnë një terren të përshtatshëm që këto narativa të zënë vend.

Rrjedhimisht, debati rreth Kodit Civil shtrihet shumë përtej të drejtave LGBTIQ+, duke përfshirë pyetje më të gjera mbi martesën, dashurinë, reproduksionin dhe vetë kufijtë e kombit. Gjinia dhe seksualiteti shndërrohen në mjete përmes të cilave mbikëqyret përkatësia etno-nacionaliste dhe 'vlerat e familjes shqiptare' lartësohen si tregues të autenticitetit moral dhe kombëtar.

Kjo logjikë u bë e qartë gjatë fushatës zgjedhore nga Eman Rrahmani, udhëheqës i Koalicionit për Familjen, i cili deklaroi:

"S'ka prindi 1 e 2, ka nanë, babë, grua, vajzë, djalë. Le ta harroj secili që guxon të ndryshoj familjen shqiptare. Në këtë angazhim politik ju garantoj që asnjëri nuk është bërë pjesë e këtij ekipi për të përfitu, secili ka shpreh vullnetin për me mbrojt vlerën e familjes. Agjendës që cenon familjen po i vjen fundi."¹⁶

Duke u mbështetur në këto zhvillime, përhapja e narativave anti-gjinore në Kosovë është artikulluar gjithnjë e më shumë përmes një kornize shprehimisht etno-nacionaliste, në të cilën barazia gjinore dhe të drejtat riprodiktive portretizohen si kërcënime ekzistenciale për vetë kombin. Brenda këtij diskursi, 'familja tradicionale' ndërtohet si njësi bazë e mbijetesës kombëtare, ashtu që ruajtja e saj barazohet me mbrojtjen e kombit dhe kufijve të tij nga armiqtë e perceptuar të jashtëm dhe të brendshëm. Kësisoj, gjinia dhe reproduksioni shndërrohen në fusha qendrore përmes të cilave imagjinohet dhe mbikëqyret vazhdimësia, pastërtia dhe përkatësia kombëtare.

Kjo logjikë u artikullua në mënyrën më të theksuar në ndërhyrjet publike të liderëve politikë. Për shembull, Gëzim Kelmendi, kryetar i Partisë Konservatore 'Fjala', akuzoi Kryeministrin Albin

Kurti se po mbështet Kodin Civil në një mënyrë që 'shkatërron shtyllën kryesore të shtetit: familjen', duke pretenduar se "nëse Serbia i ka vrarë shqiptarët me armë, Albin Kurti po i vret me këtë ligj". Deklarata të tilla shkrijnë reformën ligjore, barazinë gjinore dhe dhunën kombëtare në një narativë të vetme, duke e paraqitur ligjin për riprodhimin dhe familjen jo si çështje të të drejtave apo qeverisjes, por si akte të tradhtisë kombëtare.¹⁷ Siç vëren Latra Demaci, lëvizjet anti-gjinore shpesh adoptojnë strategji populiste që funksionojnë si mjete politike për polarizimin e opinionit publik. Në kontekstin e Kosovës, disa deputetë dhe figura publike i përforcojnë më tej këto narativa duke u mbështetur në simbolikën fetare dhe retorikën nacionaliste, duke i riformësuar ato për t'u shërbyer objektivave elektorale dhe për të mobilizuar mbështetje rreth nocioneve përjashtuese të traditës, moralit dhe autenticitetit kombëtar.¹⁸

Ndonëse këto ideologji paraqiten si mbrojtëse të 'vlerave familjare', në praktikë ato operojnë duke mashtruar opinionin publik dhe duke i paraqitur gratë, personat LGBTIQ+ dhe grupet e tjera minoritare si kërcënime të brendshme për kombin. Debatet parlamentare për Projektligjin për Shëndetin Riprodhues ekspozuan shtrirjen e këtij kornizimi etno-nacionalist, veçanërisht përmes stigmatizimit të grave të pamartuara që kërkojnë IVF dhe çiftëve që nuk mund të konceptojnë fëmijë 'natyrshëm'. Gjatë këtyre debateve, disa deputetë përdorën gjuhë alarmiste, raciste dhe shprehimisht nacionaliste, duke e krahasuar ligjin me 'Hiroshimën dhe Nagasakin' dhe duke paralajmëruar për fëmijë që gjoja 'lindin nga incesti' ose që posedojnë 'gjak të papastër'.¹⁹ Teknologjitë riprodiktive u paraqitën kështu si një rrezik i drejtpërdrejtë për 'identitetin gjenetik kombëtar' shqiptar, veçanërisht kur dhuruesit e spermës imagjinoheshin me origjinë nga vendet fqinje, siç është Serbia. Kjo retorikë shpërfaq nuanca haptazi raciste dhe proto-fashiste, duke ilustruar se si ideologjitë anti-gjinore dhe ato etno-nacionaliste konvergojnë për të legjitimuar përjashtimin, për të përforcuar konceptet biologjike dhe etnikisht të kufizuara të kombit, si dhe për të normalizuar narativat regresive si brenda diskursit parlamentar, ashtu edhe në sferën më të gjerë publike.

16 Kallxo.com, 2025, <https://kallxo.com/lajm/koalicioni-per-familjen-nis-garen-per-zgjedhje-agjendes-qe-cenon-familjen-po-i-vjen-fundi/>

17 Telgrami, 2020, <https://telegafi.com/en/kurti-calls-the-murder-of-Qerim-Kelmendi-a-crime-and-demands-a-full-investigation-by-the-prosecution-and-the-police/>

18 Intervistë me Latra Demacin, Hulumtuese në Rrjetin e Grave të Kosovës, intervistuar nga autorët, tetor 202.

19 Adelina Hasani, Luftimi i Ekstremizmit në Kosovë: Tendencat, Sfidat dhe Kundërveprimet, Sbunker, 2025, <https://ex-sbunker.org/wp-content/>

II. Dhuna e ndihmuar nga teknologjia si mjet i ideologjisë anti-gjinore

Lëvizjet anti-gjinore po marrin gjithnjë e më shumë ndikim, veçanërisht në platformat e mediave sociale, duke përhapur dhe amplifikuar gjuhën e urrejtjes, e cila targeton veçanërisht gratë në sferën publike dhe politike, si dhe komunitetin LGBTIQ+. Ky mobilizim dhe këto narativa kanë nxitur dhunën ndaj grave dhe vajzave të ndihmuar nga teknologjia (TFVAWG), jo vetëm si një formë agresioni, por edhe si një mjet për të arsyetuar dhunën dhe nënshtrimin më të gjerë ndaj grave. Dhuna ndaj grave dhe vajzave e ndihmuar nga teknologjia (TFVAWG) është ndër format më të përhapura dhe më komplekse të dhunës që kërcënon sot sigurinë dhe mirëqenien e grave dhe vajzave. Ajo përfshin çdo akt të kryer, të ndihmuar, të amplifikuar ose të përkeqësuar përmes teknologjive të informacionit dhe komunikimit ose mjetet e tjera digjitale, që shkakton ose ka gjasa të shkaktojë dëm fizik, seksual, psikologjik, social, politik ose ekonomik, si dhe shkelje të të drejtave dhe lirive themelore.

Sipas Raportit të vitit 2024 të Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së mbi Dhunën ndaj Grave dhe Vajzave, tri dinamika të ndërlydhura po nxisin rritjen globale të kësaj forme të dhunës:

1. një zbrapsje në rritje kundër të drejtave të grave,
2. përparimi i shpejtë dhe keqpërdorimi i inteligjencës artificiale (IA), dhe
3. zgjerimi i “manosferës”, një ekosistem hapësirash online mizogjene që po depërton gjithnjë e më shumë në kulturën kryesore, po formëson qëndrimet publike ndaj grave dhe po nxit dhunën me bazë gjinore.

Ndonëse të gjitha gratë dhe vajzat mund të përjetojnë abuzim digjital, grupe të caktuara përballen me rreziqe të shtuara, veçanërisht

gratë në jetën politike dhe publike, si dhe ato që përjetojnë forma të interseksionale të diskriminimit, duke përfshirë gratë me aftësi të kufizuara, gratë migrante dhe individët LGBTIQ+.²⁰ Raporti i Monitorimit mbi Gjuhën e Urrejtjes në Kosovë (2025) dokumenton një gjuhë të urrejtjes me bazë gjinore, të rrënjësor dhe të synuar gjatë periudhës së monitorimit 2024–2025, veçanërisht brenda ekosistemit mediatik dhe online të Kosovës. Gratë në jetën publike, posaçërisht ato të angazhuara në politikë, aktivizëm dhe komuniteti LGBTIQ+, u bënë subjekt i modeleve të vazhdueshme të ngacmimit që shtriheshin përtej sulmeve individuale. Këto narativa funksionuan si pjesë e një përpjekjeje më të gjerë për t'i përjashtuar gratë nga hapësira simbolike dhe politike e kombit.

Ndërsa gjuha e urrejtjes targeton gjithnjë e më shumë gratë në sferën publike dhe paraqet kërcënime të drejtpërdrejta për sigurinë e tyre, Zëvendësja e Avokatit të Popullit, Majlinda Sinani Lulaj, thekson rëndësinë e dallimit të qartë të gjuhës së urrejtjes nga shprehja e mbrojtur. Ndonëse liria e shprehjes është fundamentale për demokracinë, ajo nuk është absolute dhe duhet të vlerësohet në raport me potencialin e saj për të shkakuar dëm. Sinani-Lulaj i referohet Planit të Veprimt të Rabatit, i cili përcakton gjashtë kritere për të përcaktuar nëse një fjalim përbën gjuhë urrejtjeje: konteksti, qëllimi i folësit, mjetet e përhapjes, përmbajtja, forma dhe gjasa për nxitje të diskriminimit, armiqësisë ose dhunës. Ajo tërheq vërejtjen kundër tendencës në rritje për të etiketuar çdo shprehje kontroverze si gjuhë të urrejtjes, duke paralajmëruar se një përdorim i tillë i tepërt e zbeh vetë konceptin, një trend ky i vërejtur veçanërisht në Kosovë gjatë katër-pesë viteve të fundit. Sipas vlerësimit të saj, rastet më të përsëritura dhe tipike të gjuhës së urrejtjes kanë qenë të drejtuara kundër grave, të lidhura ngushtë me narativat e krahut të së djathtës ekstreme që ushqehen nga polarizimi. Në kushte të tilla, gratë dhe komunitetet e tjera të marginalizuara mbeten më të ekspozuarat dhe më

[uploads/2025/01/Sbunker-Report-Englisht_28.01.2025.pdf](#)

20 UN Women, 2025. <https://www.unwomen.org/en/articles/faqs/digital-abuse-trolling-stalking-and-other-forms-of-technology-facilitated-violence-against-women>

të cenueshmet.²¹

Gjuha e urrejtjes kundër grave në Kosovë shpesh nuk operon thjesht si mizogjeni, por si një mekanizëm për mbikëqyrjen e identitetit kombëtar dhe moral. Gratë që ngrenë zërin, sfidojnë normat dominuese ose që zënë hapësira të dukshme në jetën publike, shpesh paraqiten si shkelëse të kufijve të përkatësisë së pranuar.²² Ndonëse gratë në politikë targeton vazhdimisht, hulumtuesja Valmira Rashiti vëren se disa figura politike janë sulmuar në mënyrë të përsëritur përgjatë shumë viteve. Këtu përfshihen Vjosa Osmani, Presidente e Kosovës (siç referohet në raportet e viteve 2023 dhe 2025), dhe Mimoza Kusari-Lila, deputete e Kuvendit (gjithashtu e referuar në raportet e viteve 2023 dhe 2025). Gra të tjera profilizuara në politikë, si Doarsa Kica-Xhelili, Duda Balje, Ariana Musliu-Shoshi, Hykmete Bajrami, Marigona Geci, Albulena Haxhiu, Ganimete Musliu dhe Adriana Matoshi, kanë qenë gjithashtu objekt i shpeshtë sulmi të fushatave të dezinformimit dhe sulmeve me bazë gjinore.²³

Intervistat me ekspertë dhe aktivistë në Kosovë konfirmojnë se rritja e dhunës ndaj grave dhe vajzave me baza gjinore, e ndihmuar nga teknologjia, është e përhapur gjerësisht. Sipas Vlora Tuzi Nushit, gjuha e urrejtjes me bazë gjinore manifestohet gjithnjë e më shumë si diskriminim verbal në hapësirat e komunikimit online, duke legjitimuar tërthorazi dhunën ndaj grave. Kjo gjuhë qarkullon shpesh në platformat digjitale dhe ka pasur pasoja të rënda, duke përfshirë raste të dokumentuara të vetëvrasjeve të vajzave

të reja.²⁴ Lëvizjet anti-gjinore në Kosovë përdorin në mënyrë aktive platformat e mediave sociale për të targetuar gratë, veçanërisht ato në jetën publike dhe politike. Aktivistet që synojnë të forcojnë rolin e tyre publik fyen dhe përçmohen rregullisht, si në rrafshin personal ashtu edhe në atë profesional. Siç vëren Arbenita, diskursi digjital shpesh pasqyron mentalitete patriarkale thellësisht të rrënjësura, që synojnë kufizimin e grave vetëm në rolet tradicionale.²⁵ Nga ana tjetër, Flutura Kusari thekson se gjuha e urrejtjes me bazë gjinore vazhdon të rritet, pa pasur politika serioze për adresimin ose parandalimin e saj. Figurat publike shpesh përdorin gjuhë denigruese ndaj grave pa u përballur me pasoja, duke nxitur polarizimin dhe duke normalizuar diskursin armiqësor. Ky trend vazhdon të veproj intensitet të vazhduar, me pak filtra institucionalë për të ndërhyrë.²⁶

Gratë përballen me forma të shumta të dhunës në mjedisin online, duke përfshirë ngacmimin kibernetikë, përndjekjen kibernetike dhe deepfakes. Siç do të tregojnë kapitujt vijues, korniza ligjore e Kosovës aktualisht ka mangësi të rëndësishme në adresimin e dhunës me bazë gjinore të ndihmuar nga teknologjia. Një shembull domethënës është rasti i Alb Kings **në Kosovë, i cili ilustron ndërthurjen e deepfakes dhe doxingut: gratë u targetuara përmes shpërndarjes së paautorizuar të të dhënave personale dhe imazheve të manipuluar në mënyrë digjitale, gjë që rezultoi në kërcënime, ngacmime dhe shkelje të rënda të privatësisë dhe sigurisë së tyre.**

Rast studimor: Rasti “AlbKings”

Një nga rastet më të spikatura që ilustron dhunën me bazë gjinore të ndihmuar nga teknologjia në Kosovë është rasti “AlbKings”. “AlbKings” (shkurt për “Albanian Kings - Mbretërit Shqiptarë”) ishte një chat grup komunikimi famëkeq në aplikacionin e mesazheve Telegram, i cili u bë aktiv në janar të

vitet 2023. Në kulmin e tij, grupi kishte më shumë se 112,000 anëtarë dhe përdorej për të shpërndarë foto intime, video, përmbajtje deepfake dhe të dhëna personale të grave dhe vajzave pa pëlqimin e tyre.²⁷

21 Intervistë me Majlinda Lulaj, zëvendës avokate e popullit, Intervistuar nga autori, tetor 2025, Prishtinë.

22 Valmira Rashiti, Hartëzimi i dezinformimit me bazë gjinore në Ballkanin Perëndimor, Kosovo 2.0, https://www.reportingdiversity.org/wp-content/uploads/2025/07/Gendered_Disinformation_KS_fin.pdf

23 Ibid.

24 Intervistë me Vlora Tuzi Nushi, drejtuese e Zyrës së UN Women në Kosovë, intervistuar nga autorët, nëntor 2025.

25 Arbenita Krasniqi, Menaxhere e Projektit, Fondacioni Jahjaga, intervistuar nga autorët, dhjetor 2026.

26 Flutura Kusari, Këshilltare Ligjore, Qendra Evropiane për Lirinë e Shtypit dhe Medias, intervistuar nga autorët, dhjetor 2026.

27 Donika Gashi, Të pambrojtura, Gratë në Shqipëri, Kosovë përballen me bashkëjetesë toksike me abuzim digjital, Balkan Insight, 2025, <https://balkaninsight.com/2025/07/30/unprotected-women-in-albania-kosovo-face-toxic-coexistence-with-digital-abuse/>

Gazetarja Ardiana Thaçi-Mehmeti zhvilloi një hulumtim të rëndësishëm lidhur me këtë grup, duke ekspozuar mënyrën se si anëtarët e tij shkelnin në mënyrë sistematike privatësinë dhe dinjitetin e grave. Pas raportimit të saj mbi rastin në emisionin televiziv, disa anëtarë të AlbKings u hakmorën duke shpërndarë numrin e saj të telefonit brenda grupit. Si rezultat, ajo mori një numër të madh thirrjesh telefonike fyese, emaila dhe mesazhe ku kërkoheshin shërbime seksuale. Më shumë se dhjetë gra e kontaktuan atë për të ndarë përvojat e tyre të ngacmimit lidhur me grupin AlbKings.²⁸

Pasi ndihmoi në ekspozimin e këtij rrjeti, Thaçi-Mehmeti u përball me një valë telefonatash dhe mesazhesh abuzive nga burra që kishin siguruar informacionin e saj të kontaktit përmes grupit. Ajo paraqiti dhjetëra kallëzime penale në polici, por raportoi se autoritetet ndoqën vetëm rastet e “ngacmimit të qartë”, siç ishin mesazhet e përsëritura me përmbajtje eksplicite seksuale. Në emisionin televiziv Kiks Kosova, u transmetuan intervista ekskluzive me gra të reja të cilat, pas presionit dhe ngacmimeve të vazhdueshme nga anëtarët e AlbKings, kishin braktisur shkollën, kishin lënë punët e tyre dhe kishin përjetuar shqetësime të

rënda psikologjike dhe depresion. Këto raportime, të transmetuara në fillim të vitit 2024, kontribuan drejtpërdrejt në mbylljen e grupit dhe arrestimin e disa prej drejtuesve të tij.²⁹

Qindra gra dhe vajza, duke përfshirë një gazetare nga KALLXO.com, ishin viktime të ngacmimit dhe shpërndarjes së paautorizuar të përmbajtjeve intime përmes grupit AlbKings në Telegram. Më 18 shtator 2025, Prokuroria Themelore e Prishtinës dorëzoi një marrëveshje mbi pranimin e fajësisë në Gjykatën Themelore, sipas së cilës të akuzuarit ranë dakord të paguanin gjoba që variojnë nga 2,000 deri në 2,500 euro për ngacmimin e vazhdueshëm të gazetares së KALLXO.com, identiteti i së cilës mbetet i fshehur për arsye sigurie.³⁰ Ngacmimi ndodhi pasi gazetarja raportoi mbi dhunën me bazë gjinore në Kosovë. Marrëveshja mbi pranimin e fajësisë nxiti reagime të ashpra. Gjashtëdhjetë organizata të shoqërisë civile dhe më shumë se 150 organizata mediatike lëshuan një deklaratë të përbashkët duke e dënuar marrëveshjen si tepër të butë, me arsyetimin se ajo nuk pasqyrore peshën e rëndë të dhunës së ndihmuar nga teknologjia ndaj grave dhe dëmin më të gjerë shoqëror të shkaktuar nga veprime të tilla.³¹

28 Leonora Aliu, Jashtë Kontrollit: Kosova përball me vështirësi në frenimin e ngacmimit seksual online, Balkan Insight, 2024, <https://balkaninsight.com/2024/05/28/out-of-control-kosovo-struggles-to-curb-online-sexual-harassment/>

29 Ibid.

30 BIRN, 2025. <https://balkaninsight.com/2025/09/22/kosovo-courts-lenient-plea-deal-with-birn-journalists-harassers-criticised/>

31 Prishtina Insight, 2025, https://prishtinainsight.com/kosovo-civil-society-opposes-2000-euro-fine-plea-deal-for-kallxo-com-journalists-harassers/?utm_source=chatgpt.com

III. Mangësitë Ligjore dhe Institucionale të Kosovës në Trajtimin e Dhunës Digjitale Anti-Gjinore

Të intervistuarit raportuan raste në të cilat u ngritën padi lidhur me deklarata ose narrativa anti-gjinore gjatë fushatave zgjedhore. Megjithatë, institucionet shpesh dështojnë të përgjigjen në kohë dhe, duke mos i trajtuar këto raste me seriozitetin e duhur, rrezikojnë të bëhen bashkëfajtorë në vazhdimësinë e fenomeneve të tilla. Për më tepër, shumica e vendeve të Ballkanit Perëndimor, përfshirë Kosovën, nuk e sanksionojnë si vepër penale dhunën online me bazë gjinore dhe, si rrjedhojë, u mungojnë mekanizmat për të gjurmuar në mënyrë sistematike incidente të tilla.³² Gjithashtu, ekziston një mirëkuptim i kufizuar rreth përhapjes së narrativave anti-gjinore dhe mënyrave se si këto narrativa marrin hov në platformat e mediave sociale. Ideologjitë anti-gjinore, të cilat promovojnë rolet tradicionale gjinore, vlerat patriarkale familjare dhe kundërshtimin e pjesëmarrjes publike të grave, shpesh shërbejnë si bazë për këto narrativa. Mediat sociale i përforcojnë këto ide, duke ofruar hapësira ku përmbajtjet mizogjene, përjashtuese dhe armiqësore mund të qarkullojnë gjerësisht dhe të ndikojnë në diskursin publik.

Një nga sfidat kryesore mbetet mungesa e një kornize ligjore gjithëpërfshirëse dhe të përditësuar, që pasqyron zhvillimet aktuale në dhunën e ndihmuar nga teknologjia. Ndonëse Kosova ka një strategji të përgjithshme për avancimin e barazisë gjinore, ajo kërkon përforcim përmes masave konkrete parandaluese. Kapacitetet dhe burimet e kufizuara teknike për identifikimin e rasteve të dhunës dhe urrejtjes përbëjnë pengesa shtesë. Për

më tepër, normalizimi i mizogjinisë dhe narrativave anti-gjinore në media dhe hapësira publike paraqet një rrezik serioz. Financimi i pamjaftueshëm dhe bashkëpunimi i dobët ndërinstitucional janë gjithashtu barriera të rëndësishme.³³

Përderisa narrativa anti-gjinore funksionon si një kundërreagim ndaj progresit të arritur në barazinë gjinore duke promovuar vlerat tradicionale familjare dhe maskulinitetin, platformat online janë bërë hapësira kyçe për përhapjen e kësaj narrative. Rasti AlbKings në Kosovë ilustron se si gratë janë cak i sulmeve përmes deepfakes, ngacmimeve dhe formave të tjera të abuzimit digjital. Këto lëvizje shfrytëzojnë mangësitë në legjislacion dhe përdorin normat kulturore për të dominuar hapësirat digjitale dhe për të përforcuar agjendat e tyre. Kosovës i mungon një sistem gjithëpërfshirëse për gjurmimin dhe regjistrimin e krimeve kibernetike me bazë gjinore. Institucionet e zbatimit të ligjit, duke përfshirë policinë, prokurorinë dhe gjykatat – aktualisht mbështeten në veprat penale të definuara në Kodin Penal, si shantazhi, kanosja, shtrëngimi, ngacmimi, ngacmimi seksual dhe dhuna.³⁴ Megjithatë, Kosova nuk ka një ligj të dedikuar apo politikë publike që rregullon specifikisht hapësirat online ose që adreson dhunën me bazë gjinore të ndihmuar nga teknologjia. Natyra transnacionale e platformave kryesore të mediave sociale e ndërlikon më tej llogaridhënien dhe zbatimin e ligjit, duke lënë mangësi të rëndësishme në mbrojtjen e viktimave.

32 Leonora Aliu, Jashtë Kontrollit: Kosova përballet me vështirësi në frenimin e ngacmimit seksual online, Balkan Insight, 2024, <https://balkaninsight.com/2024/05/28/out-of-control-kosovo-struggles-to-curb-online-sexual-harassment/>

33 Intervistë me Vlora Tuzi Nushi, drejtuese e Zyrës së UN Women në Kosovë, intervistuar nga autorët, nëntor 2025.

34 Leonora Aliu, Jashtë Kontrollit: Kosova përballet me vështirësi në frenimin e ngacmimit seksual online, Balkan Insight, 2024, <https://balkaninsight.com/2024/05/28/out-of-control-kosovo-struggles-to-curb-online-sexual-harassment/>

Vërejtjet nga Flutura Kusari:

“Institucione të tilla si policia dhe prokuroria nuk janë të informuara mjaftueshëm rreth lëvizjeve anti-gjinore dhe rreziqeve që ato paraqesin. Rastet që përfshijnë gjuhën e urrejtjes shpesh trajtohen si konteste të thjeshta civile, pa e konsideruar dimensionin gjinor.”³⁵ Ajo gjithashtu thekson

nevojën për rishikimin e dispozitave ligjore që lidhen me narrativat anti-gjinore, për të ashpërsuar ndëshkimet dhe për të krijuar mekanizma efektivë për mbrojtjen e grave në rrjetin online. Ajo nënvizon se një qasje më serioze dhe sistematike është urgjentisht e nevojshme.

Sfidat kryesore të theksuara nga ekspertët:

1. Mungesa e vullnetit politik për të adresuar dhunën me bazë gjinore online.
2. Dominimi i burrave në institucionet e sigurisë dhe mungesa e ndjeshmërisë ndaj dhunës kundër grave.
3. Ankesat e grave shpesh nuk merren me seriozitet.

Në përgjigje të kësaj situate, Rrjeti i Grave të Kosovës ka propozuar futjen e një dispozite të re në Kodin Penal, Neni 249 mbi Dhunën Kibernetike me Bazë Gjinore, e cila do të përcaktonte në mënyrë të qartë dhe do të kriminalizonte një gamë të gjerë abuzimesh online, duke përfshirë:

- > Përndjekjen kibernetike
- > Kërcënimet digjitale
- > Shpërndarjen e paautorizuar të imazheve intime
- > Deepfake
- > Shpifjen seksiste

Avokatët e të drejtave të njeriut argumentojnë se, në mungesë të një dispozite të tillë, viktimat e abuzimit online kanë qasje të kufizuar në drejtësi dhe rastet shpesh hidhen poshtë për shkak të mospërmblidhjes së pragjeve të veprave penale ekzistuese.

Përderisa Kosovës i mungon një kornizë gjithëpërfshirëse legjislative për të adresuar ngacmimin dhe dhunën hibride me bazë gjinore, autoritetet u mungon gjithashtu si ekspertiza teknike, ashtu edhe vullneti politik për t'i hetuar këto raste në mënyrë efektive. *Strategjia Kombëtare për*

Mbrojtjen nga Dhuna në Familje dhe Dhuna ndaj Grave (2022–2026) e adreson dhunën online me bazë gjinore vetëm pjesërisht, kryesisht përmes masave që synojnë fuqizimin e mbikëqyrjes në bashkësi dhe punës policore të bazuar në inteligjencë në rastet e dhunës në familje dhe dhunës ndaj grave, si dhe përmes trajnimit të Njësisë për Hetimin e Krimeve Kibernetike të Policisë për t'iu përgjigjur dhunës online ndaj grave.³⁶

Ligji për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Dhuna në Familje, Dhuna ndaj Grave dhe Dhuna në Bazë Gjinore (2023) e njuh ngacmimin online si një formë të dhunës me bazë gjinore. Ai e përcakton “ngacmimin seksual përmes internetit” si çdo veprim të padëshiruar verbal, joverbal, ose veprim tjetër i një natyre seksuale, që shkel dinjitetin e një personi ose krijon një mjedis frikësues, armiqësor, degradues, poshtëruës ose fyes.³⁷ Megjithatë, kjo njohje mbetet kryesisht konceptuale dhe nuk artikulon vepra penale specifike apo ndëshkime përkatëse për shumë forma hibride të dëmit që ndodhin në kryqëzimin e teknologjisë dhe dhunës me bazë gjinore. Si rezultat, ligji nuk e sanksionon drejtpërdrejt si vepër penale shumicën e formave të abuzimit online me bazë gjinore, por ofron përkufizime të përgjithshme pa dispozita penale të zbatueshme.

Në mënyrë të ngjashme, legjislacioni ekzistues i

35 Flutura Kusari, Këshilltare Ligjore, Qendra Evropiane për Lirinë e Shtypit dhe Medias, intervistuar nga autorët, dhjetor 2026.

36 Strategjia Kombëtare për Mbrojtje nga Dhuna në Familje dhe Dhuna ndaj Grave (2022–2026), <https://kryeministri.rks-gov.net/wp-content/uploads/2022/08/ENG-Strategjia-Kombetare-per-Mbrojtje-nga-Dhuna-ne-Familje-dhe-Dhuna-ndaj-Grave-2022-2026.pdf>

37 Ligji 08/L-185 për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Dhuna në Familje, Dhuna ndaj Grave dhe Dhuna në Bazë Gjinore, <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=83131>

Kosovës për krimet kibernetike mbetet i kufizuar në fushëveprim. Ai trajton kryesisht veprat penale kibernetike tradicionale, siç është qasja e paautorizuar në sistemet apo të dhënat informatike, ndërsa dështon të përfshijë format më të reja dhe më komplekse të abuzimit digjital, duke përfshirë doxingu, ngacmimin kibernetik dhe abuzimin përmes imazheve të publikuara paautorizim. Korniza e përgjithshme për krimin kibernetik, Ligji Nr. 08/L-173 për Sigurinë Kibernetike, i publikuar në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, rregullon përgjegjësitë dhe parimet institucionale lidhur me sigurinë kibernetike dhe mbrojtjen e sistemeve të informacionit, por nuk parasheh sanksionimin penal të sjelljeve online të motivuara nga gjinia, as veprat penale që targetojnë specifikiisht gratë dhe minoritetet gjinore në hapësirat online.³⁸

Në praktikë, sjelljet e dëmshme online, siç janë krijimi i imazheve pornografike deepfake, doxing të grave për të ndihmuar kërcënimet jashtë rrjetit (offline), ose targetimi i grave në pozita publike, ndiqen penalisht sipas dispozitave të përgjithshme ligjore (p.sh., kanosja, ngacmimi), të cilat arrijnë të marrin parasysh ndërthurjen mes hapësirës digjitale dhe asaj fizike të këtyre veprave.

Në praktikë, kjo zbrazëtitë ligjore do të thotë se sjelljet e dëmshme online që prekin në mënyrë disproporcionale gratë, iç janë krijimi i imazheve pornografike deepfake, doxing me qëllim lehtësimin e kërcënimeve ose sulmeve jashtë rrjetit online (offline), dhe ngacmimet e përhapura mizogjene që targetojnë gratë në jetën publike, ndiqen penalisht sipas dispozitave më të gjera penale, siç janë kanosja ose ngacmimi. Këto dispozita nuk arrijnë të pasqyrojnë dimensionin e kombinuar digjital dhe

fizik të dëmit, si dhe natyrën e tij me bazë gjinore.

Në këtë kontekst, korniza ligjore e Kosovës, veçanërisht Ligji për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Dhuna në Familje, Dhuna ndaj Grave dhe Dhuna në Bazë Gjinore, kërkon ndryshime të mëtutjeshme dhe harmonizim me standardet evropiane në zhvillim. Në maj të vitit 2024, Bashkimi Evropian miratoi Direktivën për Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje, e cila adreson në mënyrë eksplicite të gjitha format e dhunës të mundësuar përmes teknologjive të informacionit dhe komunikimit (TIK) dhe kërkon sanksionimin penal të akteve të tilla. Përafrimi i legjislacionit të Kosovës me këtë Direktivë do të kërkonte përfshirjen e dhunës digjitale me bazë gjinore dhe krimeve hibride të lidhura me të në Kodin Penal të Republikës së Kosovës.

Intervistat me përfaqësuesit institucionale pasqyrojnë dallime të ngjashme. Zyrtarët nga Zyra për Informim e Policisë së Kosovës vërejtën se gjuha online e urrejtjes është “vazhdimisht aktive”, por më së shpeshti manifestohet si shprehje e izoluar ose reagim ndaj ngjarjeve specifike, e jo si fushata të organizuara apo të qëndrueshme. Përkundrazi, diskursi anti-gjinor “përhapet përmes rrjeteve të aktorëve të përsëritur, narrativave të përbashkëta dhe hapësirave online të ndërlydhura”. Sipas zyrtarëve policorë, këto rrjete gjenerojnë dëm shoqëror dhe ndjenja frikësimi e pasigurie, por rrallëherë arrijnë pragun e kërkuar për t’u trajtuar si ekstremizëm i organizuar apo aktivitet kriminal.³⁹

³⁸ Ligji Nr. 08/L-173 Për Sigurinë Kibernetike, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=70933>

³⁹ Intervistë me Zyrën për Informim të Policisë së Kosovës, e zhvilluar nga autorët përmes emailit. Tetor 2025.

Konkluzione dhe Rekomandime

Ky raport dëshmon se, ndonëse Kosova aktualisht nuk ka një lëvizje anti-gjinore të organizuar formalisht, narrativat anti-gjinore janë gjithnjë e më shumë të dukshme, të normalizuara dhe të operacionalizuara përmes gjuhës së urrejtjes, dhunës ndaj grave dhe vajzave të ndihmuar nga teknologjia (TFVAWG), si dhe diskursit politik përjashtues. Këto narrativa janë thellësisht të ndërlikura me ideologjitë së krahut të djathtë ekstreme, etno-nacionalizmin dhe konservatorizmin fetar, duke e paraqitur barazinë gjinore, të drejtat riprodiktive dhe të drejtat e komunitetit LGBTIQ+ si kërcënime ekzistenciale për “familjen tradicionale” dhe, si rrjedhojë, për vetë kombin.

Diskursi anti-gjinor në Kosovë është mobilizuar veçanërisht gjatë debateve për Projekt-Kodin Civil dhe Projektligjin për Shëndetin Riprodhues dhe Fertilizimin e Asistuar Mjekësor. Në këto situata, gjinia dhe seksualiteti u shndërruan në fusha beteje simbolike, përmes të cilave u shprehën shqetësime më të gjera mbi identitetin kombëtar, ndryshimet shoqërore dhe autoritetin moral. Retorika parlamentare dhe fushatat zgjedhore e legjitimuan më tej këtë narrativë, duke normalizuar gjuhën diskriminuese dhe duke rrënjosur korniza përjashtuese brenda diskursit politik kryesor.

Gjetjet gjithashtu zbulojnë se hapësirat online luajnë një rol qendror në përhapjen dhe zbatimin e ideologjisë anti-gjinore. Gjuha e urrejtjes dhe

dhuna ndaj grave dhe vajzave të ndihmuar nga teknologjia (TFVAWG) funksionojnë jo vetëm si shprehje të mizogjinisë, por edhe si mjete strategjike për të frikësuar, heshtur dhe përjashtuar gratë dhe personat LGBTIQ+ nga jeta publike dhe politike. Rastet si AlbKings nxjerrin në pah pasojat e rënda të abuzimit digjital, duke përfshirë dëmin psikologjik, heqje dorë nga edukimi dhe punësimi, si dhe kërcënimet ndaj sigurisë fizike. Këto dëme përforcohen nga teknologjitë e reja, si deepfakes, dhe nga mungesa e reagimeve efektive institucionale.

Kornizat ligjore dhe institucionale të Kosovës mbeten të pamjaftueshme për t'i adresuar këto sfida. Ligjet ekzistuese e njohin ngacmimin online në nivel konceptual, por dështojnë të sanksionojnë penalisht shumicën e formave të dhunës me bazë gjinore të ndihmuar nga teknologjia, apo të e pasqyrojnë natyrën e tyre hibride digjitale-offline. Reagimet institucionale dobësohen më tej nga kapacitetet e kufizuara teknike, vullneti i pamjaftueshëm politik dhe mungesa e ndjeshmërisë gjinore brenda organeve të zbatimit të ligjit dhe atyre gjyqësore. Si rezultat, viktimat përballen me pengesa të konsiderueshme në qasjen në drejtësi, ndërsa kryerësit e veprave veprojnë me një shkallë pandëshkueshmërie relative.

Rekomandimet

Afatshkurta:

- > Kodi Penal duhet të amandamentohet për të sanksionuar shprehimisht si vepër penale dhunën kibernetike me bazë gjinore, duke përfshirë përndjekjen kibernetike, shpërndarjen e paautorizuar të imazheve intime, deepfakes, kërcënimet digjitale dhe shpifjen seksiste. Legjislacioni ekzistues, veçanërisht Ligji për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Dhuna në Familje, Dhuna ndaj Grave dhe Dhuna në Bazë Gjinore, duhet të harmonizohet më tej për të siguruar që format online dhe ato hibride të abuzimit të jenë të përcaktuara qartë dhe subjekt i sanksioneve efektive. Përafrimi i kornizës ligjore të Kosovës me Direktivën e BE-së të vitit 2024 për Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje është thelbësor për të siguruar përputhshmërinë me standardet evropiane dhe për të forcuar mbrojtjen për viktimat.
- > Në nivel institucional, organet e zbatimit të ligjit, organet e prokurorisë dhe gjyqësori duhet të rrisin kapacitetet e tyre për të njohur dhe për t'iu përgjigjur dhunës digjitale anti-gjinore. Kjo kërkon trajnime të detyrueshme dhe të ndjeshme ndaj aspektit gjinor mbi ideologjitë anti-gjinore, gjuhën e urrejtjes online dhe dhunën me bazë gjinore të ndihmuar nga teknologjia, si dhe zhvillimin e protokolleve të qarta për hetimin, mbledhjen e provave dhe mbështetjen e viktimave. Ekspertiza e specializuar brenda njësive të policisë për krime kibernetike dhe zyra të prokurorisë duhet të forcohet për të adresuar dimensionet gjinore dhe transnacionale të abuzimit online, si dhe për të përmirësuar koordinimin mes institucioneve përgjegjëse për parandalim, hetim dhe mbrojtje.

Afatmesme dhe afatgjata:

- > Nismat për rritjen e vetëdijesimit duhet të sfidojnë në mënyrë aktive dezinformimin rreth barazisë gjinore, të drejtave riprodiktive dhe të drejtave të komunitetit LGBTIQ+, duke promovuar njëkohësisht vlerat demokratike gjithëpërfshirëse. Edukimi mbi median, siguria digjitale dhe edukimi për barazinë gjinore duhet të integrohen në mjediset e të mësuarit formal dhe joformal, si dhe organizatat e shoqërisë civile duhet të mbështeten në zhvillimin e kundër-narrativave që reduktojnë legjitimitetin shoqëror të ideologjisë anti-gjinore dhe forcojnë qëndrueshmërinë shoqërore.
- > Duke pasur parasysh rolin qendror të platformave digjitale në amplifikimin e narrativave anti-gjinore, institucionet e Kosovës duhet të fuqizojnë bashkëpunimin me kompanitë e mediave sociale për të përmirësuar procedurat e raportimit, moderimin e përmbajtjes dhe mekanizmat e dëmshpërblimit për viktimat. Nevojitet transparencë më e madhe lidhur me mënyrën se si platformat u përgjigjen fushatave të koordinuara të urrejtjes, ndërsa bashkëpunimi rajonal dhe ndërkombëtar duhet të rritet për të adresuar natyrën ndërkufitare të rrjeteve anti-gjinore dhe abuzimit të ndihmuar nga teknologjia.

Financuar nga
Bashkimi Evropian

Rreth Programit Gjinia, Paqja dhe Siguria

Programi Gjinia, Paqja dhe Siguria është zhvilluar për të mbështetur progresin e Kosovës në arritjen e objektivave të përcaktuara në agjendën e Gruas, Paqes dhe Sigurisë. Në përputhje me Rezolutën 1325, Programi Gjinia, Paqja dhe Siguria i QKSS-së synon të mbështesë institucionet e sigurisë publike në Kosovë në krijimin e politikave të përgjegjshme gjinore të brendshme dhe të jashtme. Ndër të tjera, programi synon të sigurojë pjesëmarrje të barabartë gjinore në institucionet kryesore të sigurisë së Kosovës si Forca e Sigurisë së Kosovës (FSK) dhe Policia e Kosovës (PK). Për më tepër, ai synon të konsolidojë një gjerësi të hulumtimit që identifikon sfidat kryesore që lidhen me reformën e sigurisë në aspektin gjinor në Kosovë. Përmes ofrimit të analizave gjinore për zhvillimin e sektorit të sigurisë në Kosovë, programi synon të promovojë reformën e brendshme në përputhje me parimet e barazisë gjinore të vendit të përcaktuara në Ligjin për Barazi Gjinore. Programi do të zhvillohet më tej përmes:

- Avokimit qendror dhe lokal për të identifikuar sfidat kryesore që lidhen me pjesëmarrjen e grave në sektorin e sigurisë;
- Monitorimit fillestar, i mesëm dhe i fundit i rekrutimit brenda institucioneve të sigurisë publike në Kosovë;
- Analizave gjinore në përputhje me objektivat e WPS të Kosovës.

Për më shumë informacion, ju lutem kontaktoni ne:

GenderProgram@qkss.org

© Ky publikim u financua nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Qendrës Kosovare për Studime të Sigurisë dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian ose të BIRN-it.

Katalogimi në botim – (CIP) Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

316.662-055.2(496.51)(047)

Hasani, Adelina

The Rise of Anti-Gender Narratives in Kosovo : far-Right Ideologies, Digital Violence, and Threats to Women's Rights / Adelina Hasani, Jon Limaj. - Prishtinë : Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë, 2026. - 18 f. ; 24 cm. 1.

Limaj, Jon

ISBN 978-9951-842-60-0

KCSS
Kosovar Centre for Security Studies

Rreth QKSS

E themeluar në prill 2008, Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS) është organizatë e specializuar, e pavarur dhe joqeveritare. Qëllimi kryesor i QKSS-së është të promovojë demokratizimin e sektorit të sigurisë në Kosovë dhe të përmirësojë punën hulumtuese dhe të avokimit në lidhje me sigurinë, sundimin e ligjit dhe bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar në fushën e sigurisë.

QKSS synon të rrisë efektivitetin e Reformës së Sektorit të Sigurisë (RSS) duke mbështetur programet RSS nëpërmjet hulumtimeve, ngjarjeve, trajnimeve, avokimeve dhe këshillave të drejtpërdrejta të politikës.

Avancimi i ideve të reja dhe metodave të shkencave sociale janë gjithashtu vlerat thelbësore të qendrës. Çdo vit, QKSS publikon një numër të madh të raporteve, dokumente të politikave dhe dokumente të shkurtra të politikave. Gjithashtu, organizon më shumë se 200 evente publike duke përfshirë konferenca, tryeza të rrumbullakëta, debate dhe ligjërata në Kosovë, dhe në bashkëpunim me partnerët regjional dhe ndërkombëtar.

Një sferë e gjerë e aktiviteteve përfshijnë hulumtimet, ndërtimin e kapaciteteve, ndërgjegjësimin dhe avokimin. Puna e QKSS mbulon një gamë të gjerë temash, duke përfshirë, por pa u kufizuar në reformën dhe zhvillimin e sektorit të sigurisë; identifikimin dhe analizimin e risqeve të sigurisë që lidhen me ekstremizmin, radikalizmin dhe krimin e organizuar; politikën e jashtme dhe bashkëpunimin rajonal; dhe vlerësimin e sundimit të ligjit në Kosovë.

qkss.org

securitybarometer.qkss.org

ISBN 978-9951-842-60-0

9 789951 842600